

FR. ROJEC:

Tončkove sanje in Miklavžev večer.

Mladinska dvodejanjka za manjše odre.

Osebe: Sv. Miklavž. Angel. Prvi, drugi parkelj. Tonček, siromašen vaški deček. Njegova stara mati. Peter, njegov oče. Gospa, Malka, njena hčerka. Sluga Hruška.

Prvo dejanje.

Siromaška kmetiška soba. V desnem zadnjem kotu velika zelena peč in okrog nje klopi. Peč ima zapeček. K peči je primaknjena miza. V levem zadnjem kotu postelja ali kaka druga sobna oprava. V ozadju v sredi vrata v vežo, na desni ali levi vrata v čumnato.

Večer. Na peči na vogalu brleča svetilka. Babica sedi na zapečku in si greje roke ob peči ali jih vtika pod kake cunje na peči. Tonček sedi za mizo na klopi pri peči in je oprt z rokami na mizo; pred seboj ima odprto knjigo.

Babica.

Nocoj je živo in veselo,
kjer otročičev je krdelo:
saj sveti Nikolaj na svet
večer današnji pride spet!
On v družbi angelov krilatih,
rogatcev črnih in kosmatih
od hiše pa do hiše gre,
kjer mali se ga veselé;
z darovi pridne obdaruje,
a zlobne parkelj mu kaznuje!

Tonček.

Res lep nocojšnji je večer
za otročiče hiš premožnih;
težko ga čaka teh vsakter,
saj, kar v molitvicah pobožnih
Miklavža prosi tak otrok,
vse prejme iz njegovih rok;
jaz sem ubožec, in zato
prezira, črti me vsakdo!

Babica.

Da, taki so ljudje svetá;
a sveti Nikolaj ima
enako rad vse otročiče,
beračke kmetiške, grofiče:
samo da pridni, blagi so,
pa njemu vedno dragi so!

Tonček.

Zakaj otrokom hiš bogatih
pa vselej toliko prinese
v posodah srébrnih in zlatih;
a nam ubožni deci strese
in vrže kar na tla pri vratih
pesti orehov in rožičev,
ki luknjasti so od črvičev!?

Babica.

Res dela taka se razlika,
a to svetnikova ni stvar,
temveč posvetnega malika,
ki imenuje se — denar!
Ko enkrat velik boš postal,
sam lahko boš si razvozljal
to zagonetko, zdaj vsled nje
pa še ne lomi si glavé!

Tonček.

Oh, meni je tako hudó,
ko mislim na krivico to,
posebno pa me še boli,
ker moram tolikrat požreti
zmerjanje: »Tak berač kot ti
drži naj jezik za zobmi!«

Babica.

Mi smo sirote pač na sveti,
da moramo za vse trpeti!
Ko tu življenje nam nehá,
prejeli bomo vrh nebá
obleko toliko krasnejšo
in krono toliko svetlejšo!

Tonček.

Živeti še naprej tako
pa vendar mi je pretežko:
ohleko slabo imam jaz,
a zunaj je tak grozen mraz!
Tja v šolo moram vselej teči,
potem pa stisniti se k peči,
da toliko se otopim,
da v klopi lahko spet sedim.
Ko mogel plašček bi dobiti
ter vanj na poti se zaviti!
In črevelj mi je zinil že,
da sneg prihaja do nogé!...

Babica.

Še vinarjev imam par sto;
če dam še te zdaj za popravo,
pri bajti cvenka več ne bo
za sol, zabelo in svečavo!

Tonček.

Moj Bog, kaj bodeva počela,
kako to zimo preživela,
ki se še komaj je začela!?

Babica.

Ko zadnji vinar bom pognala,
krompir poslednji v lonec dala,
pa šla k sosedu bom na dom
in milo ga prosila bom:
»Oh, daj mi moke črne, bele,
krompirja, zelja in zabele!
Za tvojo srečo bom molila
in vse poleti odslužila
na polju bom ti ali v hiši!«

Tonček.

Če pa vas sosed ne usliši,
s čim preživiva se potem?

Usmiljena Malka

Babica.

Za lakoto naj jaz umrem,
saj sita, trudna sem življenja;
a tebe sveti Nikolaj
otmè in reši naj trpljenja
kot revne sestre tri nekdej,
ko še na zemlji je prebival
in čast svetniško že užival!

Tonček

(dvigne sklenjene roke in pogled kvišku).

O, ti predobri naš svetnik,
še meni bodi pomočnik!
Brez matere sem in očeta,
ves svet siroto me zameta,
in moja blaga babica
let šestdeset zdaj že ima,
a menda nihče bolj ubog
na zemlji ni kot sva midvá!
Ti reši naju iz nadlog,
ti nama še živeti daj,
preljubi sveti Nikolaj!

Babica.

Otrok nedolžen si, le prosí,
da letos sveti Nikolaj
darov ti lepših naj natrosí,
kot si dobival jih dozdej!

Tonček.

Lepó sem prosil tudi lani,
ostal pa prazen sem na strani!

Babica.

A letos, ko si v hujši sili,
naj vendar kdo se te usmili!
Če tebi sam Miklavž ne da,
pa zate svet naj omehča!

Malka

(z bledorumenkastimi lasmi, ki so na strani prevezani z modrima pentljama; oblečena v lepo belo obleko. Vstopi, se ustavi pri vratih, nagne glavico na stran in govori počasi).

(Dalje.)